

Türkiye Cumhuriyeti ile Libya Birleşik Krallığı arasında imzalanan İş Birliği ve Kültür Anlaşmasının tasdikine dair kanun lâyihası ve Hariciye ve Maarif encümenleri mazbataları (1/204)

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı: 71 - 723/1738

23 . V . 1958

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Hariciye Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyetince 9 . V . 1958 tarihinde kararlaştırılan Türkiye Cumhuriyeti ile Libya Birleşik Krallığı arasında imzalanan İş Birliği ve Kültür Anlaşmasının tasdikine dair kanun lâyihasının, esbabı mucibesi ve ilişkisi ile birlikte, sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Bağvokil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

Tarihi bağlarla bağlı bulunduğumuz dost ve kardeş Libya ile aramızda mevcut münasebetleri geliştirmek, iki memleketin birbirlerini daha iyi tanımalarını temin ve kültürel rabitaları tesis etmek gayesiyle 9 Şubat 1958 tarihinde Trablusgarp'ta, Libya Birleşik Krallığı Hükümeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında bir İş Birliği ve Kültür Anlaşması imzalanmıştır.

Ana hatları itibariyle diğer memleketlerle şimdiki kadar akdetmiş bulunduğumuz anlaşmalara benzeyen bu Anlaşmanın bir hususiyeti, kültür münasebetlerini aşan bir mahiyeti haiz olması ve iki memleket arasındaki kardeşlik ve iş birliği rabitalarının derinleştirilmesi gayesini tebarüz ettirmesidir. Bu itibarla, mezkûr anlaşma iki memleket arasında her sahada gittikçe gelişen dostluk ve iş birliğini teyit ve takviye eden bir anlaşma telâkki edilmelidir. Ehemmiyeti itibariyle dibace aşağıya aynen nakledilmiştir :

(Yüksek Âkîd Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti ile Birleşik Libya Krallığı arasında mevcudolan mesut iş birliğini sulh ve dostluk içinde daha ziyade takviye eylemek ve Türk ve Libya Milletleri beyninde asırlardan beri devam edegelen karşılıklı kardeşlik ve hürmet hislerini daha derinleştirmek ve iki Milleti yekdiğerine bağlayan mefkûre birliğini ve mânevi kıymetleri tesis ve kendileri için pek aziz olan bu iş birliği ruhunun müstakbel nesillere de intikalini sağlamak gayesiyle aşağıdaki hususlar üzerinde mutabık kalmışlardır....)

Anlaşmanın bir diğer hususiyeti, 4 ncü maddesinin daha ziyade bir ikamet mukavelesinde yer alan bir hüküm mahiyetini taşımasıdır. Bu madde şöyledir :

Yüksek Âkîd Taraflardan her birinin tebaası diğerinin ülkesinde mütakabiliyet şartıyla ve o ülkede yürürlükte bulunan kanun ve nizamlar dairesinde yerleşmek ve ikamet etmek ve orada serbestçe dolaşmak ve onun tebaası gibi mahkemelere müracaat etmek ve adli teşkilât-tan yardım görmek hakkına sahibolacaktır.

Yüksek Akıd Taraflar, bu maksatla ahval ve şeraitin icabettireceği sözleşme ve anlaşmaları akdedeceklerdir.

Anlaşmanın diğer başlıca hükümleri şunlardır :

Yüksek Akıd Taraflar öğrenci, öğretmen ve eksperler mübadelesi suretiyle iş birliği yapacaklar ve işbu mübadeleden faydalanmayı tahakkuk ettirecek her hususu eğitim ve öğretim kanunları ahkâmı dairesinde kolaylaştırarak aralarındaki kültürel münasebetleri takviyeye çalışacaklardır.

Bu Anlaşma gereğince iki memleket arasında eğitim ve kültür sahalarında gerçekleştirilecek iş birliğinin başlıca gayeleri şunlardır :

1. Üniversite dereceleri dâhil olmak üzere iki memleket okullarınca her dereceden verilen diplomaların muadeletini tanımak;
2. Tiraret okullarında yabancı il öğretiminde karşılıklı olarak ve öğrenilmesi isteğe bağlı olmak şartıyla Türkçe ve Arapçaya yer vermek;
3. Yatılı Devlet okullarında parasız okutulmak üzere muayyen sayıda öğrenci mübadelesinde bulunmak;
4. Gençler arasında iki memleketin dilini tam bir şekilde öğrenmek isteğini uyandırıcı mükâfatlar koymak;
5. Spor ve izcilik sahalarındaki münasebetleri ve iş birliğini geliştirmek;
6. Kültür ve izcilik gezi ve toplantıları tertiplemek suretiyle yüksek ve orta öğretim mensuplarının tanışmalarını teşvik etmek;
7. Üzerinde anlaşmaya varılacak öğretim sahalarında Arapça ve Türkçe öğretmek üzere öğretmenler mübadele etmek;
8. Üniversite ve yüksek okulların türlü öğretim kısımlarında profesör mübadele etmek;
9. İki memleket üniversite ve yüksek okulları tarafından Türkiye ve Libya'nın büyük merkezlerinde kültür haftaları tertiplenmesini teşvik yoluyla bu yüksek öğretim mensupları arasında kültür iş birliğini geliştirmek;
10. Sanat öğretmeni yetiştiren okul ve enstitülerle kurslardan karşılıklı olarak faydalanmaya çalışmak;
11. İki memleketin bilim hayatı ve eğitim mevzuları üzerinde incelemelerde bulunmak üzere uzmanlar ve öğretmenler mübadele etmek;
12. Kültür ve sanat işleri, spor ve izcilik dolayısıyla veya tatil ve inceleme gezisi yapmak üzere bir memlekettten diğerine gidecek öğretmen, uzman, artist ve öğrenci gruplarına mümkün olduğu kadar Devlet nakil vasıtalarında tenzilâtli tarife tatbik etmek ve bunların Devlet binalarında parasız misafir edilmelerini sağlamak;
13. İki memleket radyolarında Türkiye ile Libya saatleri ayırarak Tarafların birbirini daha yakından tanımalarını sağlayacak yayımlarda bulunmak, gazete, dergi, sinema ve benzeri vasıtalarla mümkün olduğu kadar iki memleketi birbirine tanıtıcı faydeli bilgiler yayımlamak;
14. Resmî ve özel sanat, (müzik, temsil ve resim) grupları için ziyaretler tertibini teşvik etmek;
15. Karşılıklı veya birlikte olarak sanat, kültür ve teknik sergileri tertiplemek;
16. İki memleketin her çeşit kültür, bilim ve spor yayımlarını ve kütüphane kataloglarıyla bibliyografyalarını ilgili kurumlar ve Hükümet müesseseleri arasında karşılıklı olarak mübadele etmek;
17. Taraflarca, eski eserler araştırma ve hafriyatı ile n.eşgul uzman ve heyetleri mübadele etmek ve bunların görevlerini her iki memleket mevzuatı hududu dâhilinde kolaylaştırmak, ayrıca meydana çıkarılan eski eserler ve bilhassa yekdiğerinin tarihi ile ilgili olanlara ait bilgileri mübadele etmek;
18. İki memleket müşterek tarihinin İslâm kültürü ve diğer cephelerini müştereken incelemek üzere ilmî kongreler akdetmek, ilim adamları arasında fikir iş birliğini geliştirmek üzere broşürler

yayınlamak, müze, kütüphane ve tarihî vesikalar eksperleri mübadelesini teşvik etmek, kütüphanelerde mevcut eserlerin fotokopilerinin alınmasına karşılıklı olarak müsaade etmek ve bu eserleri icabında iare imkânlarını aramak, iki memleket için tarihî ehemmiyeti haiz eserlerin korunması ve restore edilmesi hususlarında malûmat teati etmek;

19. İki memlekette ilmî ve pedagojik sahalarda tertiplenen kongrelere diğerk memleketin temsilcilerini davet etmek.

İşbu Anlaşmanın tatbikini teminen her iki memlekette Maarif Vekillerinin riyasetinde olmak üzere birer Kültür Komitesi kurulacaktır. Bu komiteler anlaşmanın en iyi bir şekilde işlemlerini temin için gerekli hazırlık ve çalışmalarını yapacak ve alınması lâzımgelen tedbirler hakkında Hükümetlerine tavsiyelerde bulunacaklardır. Lüzumu halinde bu komiteler müsterek toplantılar yapacaklardır.

İşbu Anlaşma en kısa zamanda tasdik edilecek ve tasdiknamelerin Ankara'da teatisini mütaakip derhal meriyete girecektir.

Her ikisi de aynı derecede muteber olmak üzere Türkçe ve Arapça iki metin olarak imzalanan Anlaşma, meriyete giriş tarihinden itibaren geçecek beş yıl sonunda, Âkîd Taraflardan birinin altı ay önceden vâkı olacak ihbarı ile feshedilmedikçe meriyette kalacak ve gözden geçirilmesi için Âkîd Taraflar her zaman istişare edebileceklerdir.

Libya Birleşik Kırallığı ile aramızda dostane ve kültürel münasebetler tesis etmek suretiyle iki memleket arasındaki bağları kuvvetlendirecek mahiyette olan bu Anlaşma Yüksek Meclisin tasdikine arz olunur.

Hariciye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Hariciye Encümeni
Esas No. 1/204
Karar No. 8

22 . I . 1959

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cumhuriyeti ile Libya Birleşik Kırallığı arasında imzalanan İş Birliği ve Kültür Anlaşmasının tasdikine dair kanun lâyihası, ilgili Hükümet temsilcilerinin iştirakiyle encümenimizde tetkik ve müzakere edildi.

Gerek lâyhada belirtilen hususlar gerekse Hükümet temsilcilerinin verdikleri izahat encümenimizde de uygun görüldüğünden lâyiha aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Maarif Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüce Reisliğe saygıyla sunulur.

Hariciye Encümeni Reisi
İzmir
M. Çavuşoğlu
Kâtip
Amasya Adana Antalya
İ. Olgaç H. Eroğlu B. Onat

M. M.
Kastamonu
B. Aktaş

Bilecik	Çankırı	Çorum
E. Çolak	A. K. Barlas	S. Baran
Çorum	Gazianteb	Giresun
K. Terzioğlu	A. Ocak	H. Bozbağ
Giresun	İzmir	İzmir
M. Şener	N. Pınar	İ. Sipahioğlu
Kayseri	Kırklareli	Manisa
F. Köşkeroğlu	Ş. Bakay	S. Ağaoglu
Manisa	Manisa	Manisa
H. Bayur	Ş. Ergin	N. Körez
Mardin	Mardin	Nevşehir
V. Dizdaroğlu	A. Uras	M. H. Ürgüblü
Niğde	Sakarya	Sivas
Ş. R. Soyer	H. O. Erkan	N. Çubukçu
Sivas		Sivas
E. İmer		K. Kırkoğlu
Urfa		Van
E. M. Karakurt		T. Doğuşker

Maarif Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Maarif Encümeni
Esas No. 1/204
Karar No. 13

31 . I . 1959

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cumhuriyeti ile Libya Birleşik Krallığı arasında imzalanan İşbirliği ve Kültür Anlaşmasının tasdikine dair kanun lâyihası, ilgili Hükümet temsilcilerinin iştirakleriyle encümenimizde tetkik ve müzakere edildi.

Gerek lâyihada belirtilen hususlar, gerekse Hükümet temsilcilerinin verdikleri izahat encümenimizce de uygun görüldüğünden lâyiha aynen kabul edilmiştir.

Umumi Heyetin tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Maarif Encümeni

Reisi

Rize

A. Morgül

Kâtip

İçel

S. Göknaç

İsparta

A. Lâtifaoğlu

Kars

R. İlker

Muş

G. Emre

Mazbata M.

Bursa

H. Ülman

Ankara

Ü. Elli

İzmir

V. Tayşi

Maraş

H. Gürün

Urfa

M. Y. Alhas

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye Cumhuriyeti ile Libya Birleşik Krallığı arasında imzalanan İş Birliği ve Kültür Anlaşmasının tasdikine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti ile Libya Birleşik Krallığı arasında 9 Şubat 1958 tarihinde Trablusgarp'ta imzalanan İş Birliği ve Kültür Anlaşması tasdik edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde me'riyete girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

9 . V . 1958

Başvekil

A. Menderes

Devlet Vekili

E. Kalafat

Adliye Vekili

E. Budakoğlu

Devlet Vekili

Devlet Vekili

M. Kurbanoğlu

Millî Müdafaa Vekili

E. Menderes

Dahiliye Vekili ve

Hariciye V. V.

Dr. N. Gedik

Maliye Vekili

H. Polatkan

Nafia Vekili

T. İleri

Sıh. ve İç. Mua. Vekili

Dr. L. Kırdar

Ziraat Vekili

N. Ökmen

Çalışma Vekili

H. Erkmén

Bas. - Yay. ve Turz. Vekili

S. Yırcalı

Hariciye Vekili

Maarif Vekili

C. Yardımcı

Ticaret Vekili ve

Sanayi V. V.

A. Aker

Güm. ve İnh. Vekili

H. Hüsmán

Münakalât Vekili

F. Uçaner

Sanayi Vekili

İmar Vekili

M. Berk

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE BİRLEŞİK LİBYA KIRALLIĞI ARASINDA İŞ BİRLİĞİ VE KÜLTÜR ANLAŞMASI

Yüksek Âkîd Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti ile Birleşik Libya Kırallığı arasında mevcudolan mesut iş birliğini sulh ve dostluk içinde daha ziyade takviye eylemek ve Türk ve Libya Milletleri beyninde asırlardan beri devam edegelen karşılıklı kardeşlik ve hürmet hislerini daha derinleştirmek ve iki milleti yekdiğerine bağliyan mefkûre birliğini ve mânevi kıymetleri tarsin ve kendileri için pek aziz olan bu iş birliği ruhunun müstakbel nesillere de intikalini sağlamak gayesiyle aşağıdaki hususlar üzerinde mutabık kalmışlardır :

Madde — I.

Yüksek Âkîd Taraflar öğrenci, öğretmen ve eksperler mübadelesi suretiyle iş birliği yapacaklar ve işbu mübadeleden faydalanmayı tahakkuk ettirecek her hususu eğitim ve öğretim kanunları ahkâmı dairesinde kolaylaştırarak aralarındaki kültürel münasebetleri takviyeye çalışacaklardır.

Madde — II.

Bu Anlaşma gereğince iki memleket arasında eğitim ve kültür sahalarında gerçekleştirilecek iş birliğinin başlıca gayeleri şunlardır:

- 1) Üniversite dereceleri dâhil olmak üzere iki memleket okullarınca her dereceden verilen diplomaların muadeletini tanımak;
- 2) Ticaret okullarında yabancı dil öğretiminde karşılıklı olarak ve öğrenilmesi isteğe bağlı olmak şartıyla Türkçe ve Arapça'ya yer vermek;
- 3) Yatılı Devlet okullarında parasız okutmak üzere muayyen sayıda öğrenci mübadelesinde bulunmak;
- 4) Gençler arasında iki memleketin dilini tam bir şekilde öğrenmek isteğini uyandırıcı mükâfatlar koymak;
- 5) Spor ve izcilik sahalarındaki münasebetleri ve iş birliğini geliştirmek;
- 6) Kültür ve izcilik gezi ve toplantıları tertiplemek suretiyle yüksek ve orta öğrenim mensuplarının tanışmalarını tevsik etmek;
- 7) Üzerinde anlaşmaya varılacak öğrenim sahalarında Arapça ve Türkçe öğretmek üzere öğretmenler mübadele etmek;
- 8) Üniversite ve yüksek okulların türlü öğretim kısımlarında profesör mübadele etmek;
- 9) İki mmeleket üniversite ve yüksek okulları tarafından Türkiye ve Libya'nın büyük merkezlerinde kültür haftaları tertiplenmesini teşvik yoluyla bu yüksek öğretim mensupları arasında kültür iş birliğini geliştirmek;
- 10) Sanat öğretmeni yetiştiren okul ve enstitülerle kurşlardan karşılıklı olarak faydalanmaya çalışmak;
- 11) İki memleketin bilim hayatı ve eğitim mevzuları üzerinde incelemelerde bulunmak üzere uzmanlar ve öğretmenler mübadele etmek;
- 12) Kültür ve sanat işleri, spor ve izcilik dolayısıyla veya tatil ve inceleme gezisi yapmak üzere bir memlekettten diğeri gidecek öğretmen, uzman, artist ve öğrenci gruplarına mümkün olduğu kadar Devlet nakil vasıtalarında tenzilâthi tarife tatbik etmek ve bunların Devlet binalarında parasız misafir edilmelerini sağlamak;
- 13) İki memleket radyolarında Türkiye ve Libya saatları ayırarak tarafların birbirlerini daha yakından tanımalarını sağlayacak yayımlarda bulunmak, gazete, dergi, sinema ve benzeri vasıtalarla mümkün olduğu kadar iki memleketi birbirine tanıtıcı faydeli bilgiler yayımlamak;
- 14) Resmî ve özel sanat (müzik, temsil ve resim) grupları için ziyaretler tertibini teşvik eylemek;
- 15) Karşılıklı veya birlikte olarak sanat, kültür ve teknik sergileri tertiplemek;

16) İki memleketin her çeşit kültür, bilim ve spor yayımlarını ve kütüphane kataloglarıyla bibliyografyalarını ilgili kurumlar ve Hükümet müesseseleri arasında karşılıklı olarak mübadele etmek;

17) Taraflarca, eski eserler araştırma ve hafriyatı ile meşgul uzman ve heyetleri mübadele etmek ve bunların görevlerini her iki memleket mevzuatı hududu dâhilinde kolaylaştırmak, ayrıca meydana çıkarılan eski eserler ve bilhassa yekdiğerinin tarihi ile ilgili olanlara ait bilgileri mübadele etmek;

18) İki memleket müşterek tarihinin İslâm kültürü ve diğler cephelelerini müştereken incelemek üzere ilmî kongreler akdetmek, ilim adamları arasında fikir iş birliğini geliştirmek üzere broşürler yayınlamak, müze, kütüphane ve tarihî vesikalar eksperleri mübadelesini teşvik eylemek, kütüphanelerde mevcut eserlerin fotokopilerinin alınmasına karşılıklı olarak müsaade etmek ve bu eserleri icabında iare imkânlarını aramak, iki memleket için tarihî ehemmiyeti haiz eserlerin korunması ve restore edilmesi hususlarında malûmat teati etmek;

19) İki memlekette ilmî ve pedagojik sahalarda tertiplenen Kongrelere diğler memleketin temsilcilerini davet etmek;

Madde — III.

İşbu Anlaşmanın tatbikini teminen her iki memlekette Maarif Vekillerinin riyasetinde olmak üzere birer Kültür Komitesi kurulacaktır. Bu komiteler işbu Anlaşmanın en iyi bir şekilde işlemlerini temin için gerekli hazırlık ve çalışmalarını yapacak ve alınması lâzımgelen tedbirler hakkında Hükümetlerine tavsiyelerde bulunacaklardır. Lüzumu halinde bu Komiteler müşterek toplantılar yapacaklardır.

Madde — IV.

Yüksek Âkîd Taraflardan her birinin tebaası diğlerinin ülkesinde mütekebiliye şartıyla ve o ülkede yürürlükte bulunan kanun ve nizamlar dairesinde yerleşmek ve ikamet etmek ve orada serbestçe dolaşmak ve onun tebaası gibi mahkemelere müracaat etmek ve adlî teşkilâtta yardım görmek hakkına sahibolacaktır;

Yüksek Âkîd Taraflar, bu maksatla ahval ve şeraitin icabettireceği Sözleşme ve Anlaşmaları akdedebileceklerdir.

Madde — V.

İşbu Anlaşma en kısa bir zamanda tasdik edilecek ve tasdiknamelerin Ankara'da teatisini mütaakıp meriyete girecektir.

Madde — VI.

1) İşbu Anlaşma, aşağıda mâruz ikinci paragraftaki ahkâma tevfikân feshedilmediği müddetçe meriyette kalacak ve gözden geçirilmesi için Âkîd Taraflar her zaman istişare edebileceklerdir.

2) İşbu Anlaşma meriyete girdikten beş sene sonra Taraflardan birinin diğlerine altı ay evvel ihbarı ile feshedilebilecektir.

İşbu Anlaşma yetkili murahhaslar tarafından imzalanıp mühürlenmiştir.

Her iki metin de aynı derecede muteber olmak üzere Türkçe ve Arapça olarak 9 Şubat 1958 tarihinde Trablusgarp'ta tanzim edilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti namına : Birleşik Libya Kırallığı namına :

İmza
Fatih Rüşü Zorlu
Hariciye Vekili

İmza
Vehbi El-Buri
Hariciye Veziri